

PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi
PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal

***Yeni Büyükşehir Belediye Kanunu Bağlamında Kent
Konseylerinin İşlevselliği ve Ölçek Sorunu: İstanbul
Büyükşehir Belediyesi Örneği***

*Functionality and Scale Factor Problem of City Councils
in Context of New Law for Metropolitan Municipalities:
Istanbul Metropolitan Municipality Case*

Yrd.Doç.Dr. Salih BATAL
Yalova Üniversitesi Çınarcık
Meslek Yüksekokulu,
Yönetim ve Organizasyon
Bölümü/Yerel Yönetimler
Programı
salihbatal@gmail.com

Öğr.Gör. İzzet İsmail DUR
Yalova Üniversitesi Çınarcık
Meslek Yüksekokulu,
Yönetim ve Organizasyon
Bölümü/Yerel Yönetimler
Programı
ismaildur@hotmail.com

Öğr.Gör. Volkan TOPÇU
Yalova Üniversitesi Çınarcık
Meslek Yüksekokulu,
Yönetim ve Organizasyon
Bölümü/Yerel Yönetimler
Programı
volkantopcu77@gmail.com

© 2005 - 2015

PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi
PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal
Eylül / September 2015, Cilt/Vol: 11, Özel Sayı/ Special Issue : 2
ISSN: 1305-7979

Editör/Editor-in-Chief

Doç.Dr.Sema AY

Editör Yardımcıları/Co-Editors

Doç.Dr.Elif KARAKURT TOSUN

Dr.Hilal YILDIRIR KESER

Uygulama/Design

Dr.Yusuf Budak

Tarandığımız İndexler / Indexes

Yayın ve Danışma Kurulu / Publishing and Advisory Committee

Prof.Dr.Veyssel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)

Prof.Dr.Marijan CINGULA (University of Zagreb)

Prof.Dr.Recai ÇINAR (Gazi Üniversitesi)

Prof.Dr.R.Cengiz DERDİMAN (Uludağ Üniversitesi)

Prof.Dr.Aşkın KESER (Uludağ Üniversitesi)

Doç.Dr.Sema AY (Uludağ Üniversitesi)

Assoc.Prof.Dr.Mariah EHMKE (University of Wyoming)

Assoc.Prof.Dr.Ausra REPECKIENE (Kaunas University)

Assoc.Prof.Dr. Cecilia RABONTU (University "Constantin Brancusi" of Tg.Jiu)

Doç.Dr.Elif KARAKURT TOSUN (Uludağ Üniversitesi)

Doç.Dr.Emine KOBAN (Gaziantep Üniversitesi)

Doç.Dr.Ferhat ÖZBEK (Gümüşhane Üniversitesi)

Doç.Dr.Senay YÜRÜR (Yalova Üniversitesi)

Dr.Zerrin FIRAT (Uludağ Üniversitesi)

Dr.Murat GENÇ (Otago University)

Dr.Hilal YILDIRIR KESER (Uludağ Üniversitesi)

Dergide yayımlanan yazılar- daki görüşler ve bu konudaki sorumluluk yazarlarına aittir. Yayımlanan eserlerde yer alan tüm içerik kaynak gösterilme- den kullanılamaz.

All the opinions wriVen in artic- les are under responsibilities of the authors.

None of the contents published cannot be used without being cited.

© 2005 - 2015

PARADOKS Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi
PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal
Eylül / September 2015, Cilt/Vol: 11, Özel Sayı/ Special Issue : 2
ISSN: 1305-7979

Hakem Kurulu / Referee Committee

Prof.Dr.Veyssel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)
Prof.Dr.Marijan Cingula (University of Zagreb)
Prof.Dr.Recai ÇINAR (Gazi Üniversitesi)
Prof.Dr.Mehmet Sami DENKER (Dumlupınar Üniversitesi)
Prof.Dr.R.Cengiz DERDİMAN (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Zeynel DİNLER (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Hasan ERTÜRK (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Bülent GÜNŞOY (Anadolu Üniversitesi)
Prof.Dr.Erkan IŞIĞIÇOK (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Sait KAYGUSUZ (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Aşkın KESER (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Bekir PARLAK (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Ali Yaşar SARIBAY (Uludağ Üniversitesi)
Prof.Dr.Şaban SİTEMBÖLÜKBAŞI (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Prof.Dr.Abdülkadir ŞENKAL (Kocaeli Üniversitesi)
Prof.Dr.Veli URHAN (Gazi Üniversitesi)
Prof.Dr.Uğur YOZGAT (Marmara Üniversitesi)
Doç.Dr.Hakan ALTINTAŞ (Sütçü İmam Üniversitesi)
Doç.Dr.Hamza ATEŞ (Kocaeli Üniversitesi)
Doç.Dr.Canan CEYLAN (Uludağ Üniversitesi)
Doç.Dr.Kemal DEĞER (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Assoc.Prof.Dr.Mariah Ehmke (University of Wyoming)
Doç.Dr.Kadir Yasin ERYİĞİT (Uludağ Üniversitesi)
Doç.Dr.Ömer İŞCAN (Atatürk Üniversitesi)
Doç.Dr.Burcu GÜLER (Kocaeli Üniversitesi)
Doç.Dr.Vedat KAYA (Atatürk Üniversitesi)
Doç.Dr.Ferhat ÖZBEK (Gümüşhane Üniversitesi)
Doç.Dr.Veli Özer ÖZBEK (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Doç.Dr.Serap PALAZ (Balıkesir Üniversitesi)
Assoc.Prof.Dr. Cecilia RABONTU (University “ Constantin Brancusi ” of TgJiu)
Assoc.Prof.Dr.Ausra Repeckiene (Kaunas University)
Doç.Dr.Sevtap ÜNAL (Atatürk Üniversitesi)
Doç.Dr.Sevda YAPRAKLI (Atatürk Üniversitesi)
Doç.Dr.Gözde YILMAZ (Marmara Üniversitesi)
Yrd.Doç..Dr.Aybeniz AKDENİZ AR (Balıkesir Üniversitesi)
Yrd.Doç.Dr.Doğan BIÇKI (Muğla Üniversitesi)
Yrd.Doç.Dr.Cantürk CANER (Dumlupınar Üniversitesi)
Doç.Dr.Emine KOBAN (Gaziantep Üniversitesi)
Yrd.Doç.Dr.Ceyda ÖZSOY (Anadolu Üniversitesi)
Doç.Dr.Senay YÜRÜR (Yalova Üniversitesi)
Dr.Zerrin FIRAT (Uludağ Üniversitesi)
Dr.Murat GENÇ (Otago University)
Dr.Hilal YILDIRIR KESER (Uludağ Üniversitesi)

YENİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE KANUNU BAĞLAMINDA KENT KONSEYLERİNİN İŞLEVSELLİĞİ VE ÖLÇEK SORUNU: İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

FUNCTIONALITY AND SCALE FACTOR PROBLEM OF CITY COUNCILS IN CONTEXT OF NEW LAW FOR METROPOLITAN MUNICIPALITIES: ISTANBUL METROPOLITAN MUNICIPALITY CASE

Yrd.Doç.Dr. Salih BATAL
Yalova Üniversitesi Çınarcık
Meslek Yüksekokulu,
Yönetim ve Organizasyon
Bölümü/Yerel Yönetimler
Programı
salihbatal@gmail.com

Öğr.Gör. İzzet İsmail DUR
Yalova Üniversitesi Çınarcık
Meslek Yüksekokulu,
Yönetim ve Organizasyon
Bölümü/Yerel Yönetimler
Programı
ismaildur@hotmail.com

Öğr.Gör. Volkan TOPÇU
Yalova Üniversitesi Çınarcık
Meslek Yüksekokulu,
Yönetim ve Organizasyon
Bölümü/Yerel Yönetimler
Programı
volkantopcu77@gmail.com

Özet:

Küçük kentler veya ilçelerde kent konseyleri uygulaması önemli çıktılar sağlayıp yerel katılım ve yerel demokrasinin işlevselleşmesine katkı sağlarken, büyükşehirlerde ölçek problemi nedeniyle uygulama zorluklarıyla karşılaşmıştır. Söz konusu ölçek sorunu il sınırlarının aynı zamanda belediye hizmet sınırları olarak tanımlanmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle büyükşehirlerde hemşehri bilincinin gelişimi zorlaşmakta ve kent konseyleri meclislerine katılması gereken üye sayısında önemli artışlar yaşanmaktadır. Üye sayılarının bu oranda büyümesi meclislerin işlevselliğini zayıflatmakta ve sağlıklı karar alınmasını zorlaştırmaktadır. Alınan kararlarla da ilgili olarak temsiliyet ve meşruiyet sorgulamasına yol açmaktadır. Bu konuda en iyi örnek olarak İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin yaşadığı sorunlar verilebilir.

Büyükşehir belediyelerinde hali hazırda mevcut ölçek sorunu çözülememişken yeni düzenleme (12.11.2012 Tarih 6360 Sayılı: On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun) ile sorunlu olan kentlerin sayısı daha da artmıştır. Söz konusu düzenleme büyükşehirlerde yerel katılım mekanizmalarını ve kent konseyleri uygulama zorluklarını aşmadığı gibi sorunun büyümesine katkı sağlamıştır. Bu durumun sebebi, büyükşehir kanununda değişikliğe gidilirken kent konseyleri yönetmeliğinde herhangi bir değişikliğe gidilmemesi ve birbirini takip etmesi gereken bu süreçlerin arasındaki çekim gücünün zayıflamasıdır.

Çalışmamızda özet olarak yeni büyükşehir belediye yasasının kent konseyleri bağlamında değerlendirilmesi ele alınacak olup, yaşanması muhtemel sorunlar tanımlanmaya çalışılacak ve çözüme dair bir kısım önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Yerel Yönetimler, Büyükşehir Belediyeleri, Kent Konseyleri.

Abstract:

Implementation of city councils supplies important solutions at the same time it supplies to become functional of the local participation and local democracy, in towns and counties. On the other hand this has difficulties about implementation cause of scale factor in metropolis. Scale factor problem, is the point in question, question scale factor originates because of be identified of provincial borders as if municipal service border. Thus,

progress of townsman awareness in metropolises becomes more difficult and a considerable increase in number of members who must attend to city council is occurring. Evenly increases in number of members weaken to functionality of councils. As well corresponding to being taken decisions occasion to query of representation and legality. The problems of encountered of Istanbul Metropolitan Municipality can be best given about this topic.

While currently present scale factor problem hasn't resolved yet, rearrangement, (which dated 12.11.2012 and the no 6360, states that: number of cities has same problems gradually increase further because of passing a bill related to making amendments on statutory decrees by being established of metropolitan municipality in 14 cities and 27 districts. Respective regulation) has contributed to problems growth like implementation difficulties that couldn't be overcome by local participatory mechanisms and city councils in metropolitan municipalities. The reasons of this situation, while rearrangement is done for metropolitan municipalities done nothing about regulation of city councils, and relations between processes that must follow each other, weaken day by day.

In our study, as a summary, being evaluated of law for metropolitan municipalities in the context of city councils will be discussed, probability of the problem may be lived will be described and some suggestions about solution will be presented.

Key Words: *Public Administration, Local Administrations, Metropolitan Municipalities, City Councils.*

1.GİRİŞ

Ülkemizde yönetime katılım anlamında kent konseyleri stratejik öneme sahiptir. Yerel bir ruha sahip olması halkın yönetim süreçlerinde temsiliyetini kolaylaştırmaktadır.

Seçimler yoluyla “sade katılım” sürecinin ötesine nitelikli olarak geçmeyi başaramayan demokrasi anlayışımız, kent konseylerinin katılımı teşvik eden yönüyle önemli bir fırsat yakalamış ve kendini aşma imkânı doğmuştur. Ortaya koyduğumuz tüm eleştiriler sürecin ruhuna değil, yönetimine ilişkindir. Bu noktada etkin bir yerel demokrasi anlayışının hayata geçirilebilmesi için revize edilmesi gereken noktalar bulunmaktadır.

Çalışmamızın omurgasını yönetmelik/mevzuat eleştirisi oluşturmaktadır. Hukuki alt yapı tüm idari yapılanmaların neyi nasıl yapabileceklerinin çerçevesini çizmeleri bakımından son derece önemlidir. Bu anlamda Büyükşehir Belediye Kanunu’nda yapılan düzenleme ile “yeni büyükşehir belediyelerinin ihdas edilmesi ve büyükşehir belediyelerinin hizmet ölçeğinin kentin tüm sınırlarını” kapsaması oluşturmaktadır. Söz konusu iki temel değişikliği barındıran Büyükşehir Belediye Kanunu ile Kent Konseyleri Yönetmeliği ele alınmış ve iki yapı arasındaki denge yeniden değerlendirilmiştir. Değerlendirmelerimiz İstanbul’da olası bir kent konseyi toplantısı senaryosu ile örneklendirilmiş olup, ölçek problemi yani büyükşehir belediyelerinin büyüklüğü nedeniyle kent konseylerinin toplanıp karar alma zorlukları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2.YEREL YÖNETİŞİM VE KENT KONSEYLERİ

Demokrasi kavramının temel gerekleri olan halk katılımı, çoğunluk ilkesi ve seçmenlere karşı hesap verme sorumluluğu gibi değerlerin yerel yönetimlerde hayata geçirilmesi daha kolaydır (Batal, 2011: 76). Yerel yönetimlerde meşruluğu sağlama noktasında belli dönem aralıklarıyla yapılan seçimlerin ve “sade katılım” hususunun yeterliliği tartışılmaktadır. Bu

sorunun ortadan kalkmasına yönelik olarak yerel yönetimlerde insanların “yönetilen”den “yönetimde paydaş” konumuna gelmesi noktasında “yönetişim” kavramının ön plana çıktığını söyleyebiliriz (Dur, 2011: 3).

2.1.Türkiye’de Yerel Yönetişim ve Kent Konseylerinin Doğuşu

1992’de Rio de Janeiro’da düzenlenen Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı’nın bir çıktısı olan Gündem 21, tüm ülkelerindeki yerel yönetimlere “kendi toplulukları ile bir danışma sürecine girmek ve Yerel Gündem 21 (YG 21) üzerinde uzlaşma” konusunda çağrıda bulunmaktadır. Küresel ‘Gündem 21’ doğrultusunda gelişen YG 21, yerel yönetişimin tüm alanlarını kapsayan ana niteliğindedir¹.

Türkiye, YG 21 ile 1996’da İstanbul’da düzenlenen Birleşmiş Milletler HABITAT II “İnsan Yerleşimleri Konferansı” toplantıları sayesinde tanışmıştır. Habitat II toplantılarında, sürdürülebilir kalkınmanın temelinde demokratik, insan haklarına saygılı, şeffaf, katılımcı ve halka hesap veren yönetimler olduğu belirtilmiştir. Böylece yönetişim ilkesinin de temel çerçevesi çizilmiş olmaktadır. Habitat Gündemi, yerel gündemin etkin bir şekilde yaşama geçirilmesinin ön koşulu olarak, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve diğer yerel aktörlerin etkin katılımını vurgulayarak son bulmaktadır (Emrealp, 2005: 23).

Kent konseyleri YG 21 yaklaşımının bir uygulama modeli olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu programın temel yaklaşımlarından biri, çözümlere yerel ölçekte kentin örgütlü ve örgütsüz kesimlerini “katılımcı” bir model ile YG 21 çatısı altında toplamaktadır. YG 21 sürecinde katılım; çalışma ve proje grupları düzeyinde sağlanmaya, daha doğrusu sürdürülmeye çalışılmaktadır. Geniş katılımlı kent konseylerinin ise bu süreçte, en geniş buluşma ve karar organı olarak işlev gördüğü belirtilmektedir (Güneş, 2004: 135).

Kent konseylerinin gelişim sürecinde üç ayrı proje söz konusudur. İlki “Türkiye’de Yerel Gündem 21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi” adlı projedir. Kent konseyi çalışması başlangıçta 9

kenti² kapsamış, birinci yılın sonunda kent sayısı 23'e çıkarılmış³ ve proje yaklaşık 2,5 yıl sürmüştür. İkinci proje "Türkiye'de Yerel Gündem 21'lerin Uygulanması" başlığını taşımaktadır ve bu kez hedef 50'nin üzerinde kentte YG 21 uygulamalarını başlatmaktır. Ağustos 2003 itibariyle 10 Büyükşehir Belediyesi, 17 il merkez ilçe belediyesi, 21 ilçe / belde belediyesi ve 3 il özel idaresi proje kapsamındadır.⁴ (Arıkboğa, 2004: 116).

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun Kent Konseyi başlığını taşıyan 76. maddesi ve kanun gerekçesi kent konseyini tanımlamaktadır ve kent konseyine şu misyonu yüklemektedir; **Madde 76 – Kent Konseyi, kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasî partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar. Kent konseyinde oluşturulan görüşler belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınarak değerlendirilir. Kent konseyinin çalışma usul ve esasları İçişleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.** (mevzuat.gov.tr, 2015).

Danıştay'ın⁵ 2008'de yönetmeliğin bazı maddelerini iptali ve yönetmelikteki diğer eksiklikler 2009'da Kent Konseyi Yönetmeliği'nde değişikliğe gidilmesini zorunlu kılmıştır. Fakat yeni yönetmelik de kent konseylerinin etkinliğinin arttırılmasını sağlayamamıştır.

¹ Resmî Gazete, 24 Nisan 2007 Sayı: 26502 "Türkiye'de Yerel Gündem 21 Yönetişim Ağı Kanalıyla BM Binyıl Kalkınma Hedeflerinin Yerelleştirilmesi"

² Bu 9 kent; Bursa, İzmir ve Antalya Büyükşehir Belediyeleri ile Adıyaman, Ağrı, Çanakkale, Gölbaşı (Ankara), Harran (Şanlıurfa) ve Trabzon belediyeleridir.

³ Sonraki 14 kent; Diyarbakır, Gaziantep ve Kocaeli Büyükşehir Belediyeleri ile Afyon, Aliğa (İzmir), Burdur, Çatalca (İstanbul), Çeşme (İzmir), Çorum, Foça (İzmir), Kaş (Antalya), Kızkalesi (İçel), Zonguldak Belediyeleri ve Kastamonu İl Özel İdaresi'dir.

⁴ Bunlar Adana, Sakarya, Antalya, Bursa, Diyarbakır, İzmir, İzmit, Mersin, Samsun ve Eskişehir Büyükşehir Belediyesi; Edirne, Kastamonu ve Nevşehir İl Özel İdaresi; Afyon, Ağrı, Antakya, Aydın, Bolu, Burdur, Çanakkale, Çorum, Denizli, Kars, Kütahya, Malatya, Mardin, Muğla, Van, Yalova ve Zonguldak İl ve merkez ilçe belediyeleri; Doğubeyazıt (Ağrı), Yenimahalle (Ankara), Kuşadası (Aydın), İznik, Nilüfer ve Orhangazi (Bursa), Yalvaç (Isparta), Silivri (İstanbul), Aliğa, Çeşme, Foça, Karaburun ve Ödemiş (İzmir), Babaeski (Kırklareli), Bekirpaşa, Değirmendere, Gebze ve Gölcük (Kocaeli), Tarsus (Mersin), Ürgüp (Nevşehir), Harran ve Yaylak (Şanlıurfa) ilçe/belde belediyeleridir. (Kaynak: IULA- EMME).

⁵ 22.05.2008 Tarihli 2007/1280 Esas, 2008/3744 no'lu İptal Kararı.

Kuruluşunu örnek şekilde tamamlayan belediyeler diğer belediyelere örnek olmuş ve yeni kurulan kent konseyleri bu çerçevede gelişmiştir. Bu noktada uygulamaların yönetmeliği geçtiğini söylemek mümkündür.

3.BÜYÜKŞEHİR DÜZENLEMESİNİN KENT KONSEYLERİ BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ

Büyükşehir belediyesinin tanım ve görevleri 5216 sayılı Büyükşehir Belediye kanununda yer almaktadır. Söz konusu kanunun 2. maddesi büyükşehir belediyesini;“Sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idarî ve malî özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisi” olarak tanımlamaktadır (tbmm.gov.tr, 2004).

Kanunun 4. maddesi büyükşehir belediyesi kurulması için 750.000 nüfus⁶ ve kanun çıkarılma şartı aramaktadır⁷. 2015 itibari ile Türkiye’de büyükşehir sayısı 30’dur. Bu bilgiler ışığında Kent Konseyi Yönetmeliği’ni ele aldığımızda karşımıza çıkan tablo şu şekildedir:

• (Kent Konseyi Üyeliği ve Organları (Değişik Başlık:RG-6/6/2009-27250)) **Madde 8** (Başlığı ile Değişik: RG-6/6/2009-27250)

(1) Kent konseyi; merkezi yönetimi, yerel yönetimi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını ve sivil toplumu ortaklık anlayışı ile buluşturmak üzere aşağıda belirtilen kişi, kurum ve kuruluş temsilcilerinden oluşur: a) Mahallin en büyük mülki idare amiri veya temsilcisi, b) Belediye başkanı veya temsilcisi, c) Sayısı 10’u geçmemek üzere illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarının temsilcileri, ç) Mahalle sayısı yirmiye kadar olan belediyelerde tüm mahalle muhtarları, diğer belediyelerde belediye başkanının çağrısı üzerine toplanan mahalle muhtarlarının toplam

⁶ Madde 4- (Değişik: 12.11.2012-6360/5 Md.) Toplam nüfusu 750.000’den fazla olan illerin il belediyeleri kanunla büyükşehir belediyesine dönüştürülebilir.

⁷ Ordu ilinin 2014 nüfus sayımına göre nüfusu 724.268 olmasına rağmen büyükşehir statüsü devam etmektedir.

muhtar sayısının yüzde 30'unu geçmemek ve 20'den az olmamak üzere kendi aralarından seçecekleri temsilcileri, d) Beldede teşkilatını kurmuş olan siyasi partilerin temsilcileri, e) Üniversitelerden ikiden fazla olmamak üzere en az bir temsilci, üniversite sayısının birden fazla olması durumunda her üniversiteden birer temsilci, f) Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, baroların ve ilgili dernekler ile vakıfların temsilcileri, g) Kent konseyince kurulan meclis ve çalışma gruplarının birer temsilcisi (resmigazete.gov.tr, 2009).

Değerlendirme: Yönetmelik bu haliyle orta ölçekte bir kentin kent konseyi yapılanması için uygulanabilir niteliktedir. Dolayısıyla büyükşehirlerde yönetmeliğin ön gördüğü genel kurul yapısının oluşması ve sağlıklı karar alması son derece zordur. Bu noktada en çarpıcı örnek olarak 936⁸ (ibb.gov.tr, 2014) mahallesi, 21.051 kayıtlı derneği ve 1.527 kayıtlı vakfı olan İstanbul ilidir. Hangi dernek, vakıf veya mahalle muhtarları genel kurula dâhil olacaktır ve nasıl bir meşruiyet sağlanacaktır? Söz konusu soruların tatmin edici cevabı bulunmamaktadır? Diğer büyükşehirler de benzer sorunlar ile boğuşmaktadır. Bu hususta aşağıdaki tablo açıklayıcı olacaktır:

Tablo 1: Büyükşehirlerin Nüfusları, Dernek ve Vakıf Sayıları

⁸ 6360 sayılı yasa ile 30.03.2014 tarihi itibarıyla 151 adet orman köyünün, köy statüsü kaldırılarak bağlı buldukları ilçe belediyesine mahalle olarak katılmıştır. Ayrıca İstanbul'da mahalle sayısı 936'ya çıkmıştır.

	Büyükşehir İsmi	Nüfus ⁹	Dernek Sayısı ¹⁰	Vakıf Sayısı ¹¹
1.	İstanbul	14.377.018	21.051	1.527
2.	Ankara	5.150.072	10.061	789
3.	İzmir	4.113.072	5.972	222
4.	Bursa	2.787.539	4.380	87
5.	Antalya	2.222.562	2.698	90
6.	Adana	2.165.595	2.223	52
7.	Konya	2.108.808	2.669	155
8.	Gaziantep	1.889.466	1.691	44
9.	Şanlıurfa	1.845.667	1.010	38
10.	Mersin	1.727.255	1.889	46
11.	Kocaeli	1.722.795	3.080	51
12.	Diyarbakır	1.635.048	1.144	35
13.	Hatay	1.519.836	1.299	49
14.	Manisa	1.367.905	1.510	45
15.	Kayseri	1.322.376	1.390	72
16.	Samsun	1.269.989	1.940	45
17.	Balıkesir	1.189.057	1.620	67
18.	Kahramanmaraş	1.089.038	928	30
19.	Van	1.085.542	843	21
20.	Aydın	1.041.979	1.451	52
21.	Denizli	978.700	1.455	53
22.	Sakarya	932.706	1.723	35
23.	Tekirdağ	906.732	1.080	34
24.	Muğla	894.509	1.163	39
25.	Eskişehir	812.320	1.158	51
26.	Mardin	788.996	526	14
27.	Malatya	769.544	1.012	32
28.	Trabzon	766.782	1.428	47
29.	Erzurum	763.320	904	44
30.	Ordu	724.268 ¹²	1.043	29

⁹ Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2015) <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul> (Erişim: 26.02.2015).

¹⁰ İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı (2015), İllere Göre Dernek Listesi, <http://www.dernekler.gov.tr/tr/Anasayfalinkler/illere-gore-faal-dernekler.aspx> (Erişim: 25.02.2015).

¹¹ Yeni Vakıfların Yıl Bazında İllere Göre Dağılımı (1980 - 2014) (2015),

<http://www.vgm.gov.tr/db/dosyalar/webicerik193.xls> (Erişim: 24.02.2015).

¹² TÜİK verilerine göre (2014), Ordu'nun büyükşehir belediyesi için ön görülen 750.000 nüfus şartını taşımadığı görülmektedir.

Türkiye’de en fazla derneği olan 30 il sıralandığında bunların 27’sinin büyükşehir olduğu görülebilir. Aynı şekilde en fazla vâkıfın olduğu 30 il sıralandığında bu illerin 24’ünün büyükşehir olduğu görülmektedir. Ayrıca yeni düzenleme ile birlikte kaldırılan belde ve köylerin mahalleye dönüşmesi bu yörelerde yaşayan insanların yerel aidiyetlerini olumsuz etkileyerek, katılım oranının düşmesine neden olabilir.

Aşağıdaki tabloda İstanbul örneği ele alınmış ve Kent Konseyi genel kurulunun toplanması durumunda ortaya çıkması muhtemel sorunlar değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Tablo 2: İstanbul Büyükşehir Belediyesi’nin Olası Kent Konseyi Yapısı

Katılımcı	Katılımcı Sayısı
Mahallin En Büyük Mülki İdare Amiri veya Temsilcisi	1 Kişi
Belediye Başkanı veya Temsilcisi	1 Kişi
Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Temsilcileri	En az 1, En çok 10 Kişi
Mahalle Muhtarları	En az 20 en fazla 281 ¹³ (936*.03=280,8)
Siyasi Parti Temsilcileri	Ortalama 31 ^{14 15}
Üniversite Temsilcisi	47 ¹⁶
Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşlarının Temsilcisi ¹⁷	192 (153 ¹⁸ +23 ¹⁹ +4 ²⁰ +12 ²¹ =192)

¹³ İstanbul’da 6360 sayılı yasa ile 30.03.2014 tarihi itibarıyla 151 orman köyünün, köy statüsü kaldırılarak bağlı buldukları ilçe belediyesine mahalle olarak katılmıştır. İstanbul’un şu anki mahalle sayısı 936’dır.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul İlçe ve Alan Bilgileri (2015), <http://www.ibb.gov.tr/tr-tr/kurumsal/pages/ilceveilkademe.aspx> (Erişim: 01.03.2015).

¹⁴ İstanbul’da teşkilatlanmış parti sayısına ulaşamadığı için, Siyasi Parti Temsilcileri sayısında 2015 genel seçimlere girecek partilerin sayısı baz alınmıştır.

¹⁵ Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı (2015), <http://www.ysk.gov.tr/ysk/content/conn/YSKUCM/path/Contribution%20Folders/Kararlar/2015-98.pdf> (Erişim: 28.02.2015).

¹⁶ İstanbul’da 9 Devlet 38 de Vakıf Üniversitesi bulunmaktadır.

Yükseköğretim Kurulu (2015), <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universiterimiz> (Erişim: 01.03.2015).

¹⁷ Türkiye’deki Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları’nın oluşturduğu birlik sayısı 17’dir. Fakat bu birliği oluşturan kuruluşların sayısına baktığımızda katılımcı sayısı artmaktadır. Örneğin Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği’ne üye meslek kuruluşu sayısı 23’tür. Devlet Personel Başkanlığı Devlet Teşkilatı Bilgi Bankası Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları (2015),

<http://euygulama.dpb.gov.tr/devletteskilati/kontrollu/Meslek.aspx> (Erişim: 01.03.2015).

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği İstanbul Birimleri iletişim bilgileri (2015), http://www.ikkistanbul.org/index.php?option=com_content&view=article&id=52:kimya&catid=31:odalar&Itemid=28 (Erişim: 01.03.2015).

¹⁸ İstanbul Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği (2015), <http://istesob.org/odalar.html> (Erişim: 27.02.2015).

¹⁹ İstanbul Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (2015), http://www.ikkistanbul.org/index.php?option=com_content&view=article&id=52:kimya&catid=31:odalar&Itemid=28 (Erişim: 01.03.2015).

²⁰ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği’ne bağlı İstanbul’daki oda sayısı 4’tür.

Sendikaların Temsilcisi	76 (25 ²² +16 ²³ +2 ²⁴ +12 ²⁵ +15 ²⁶ +7 ²⁷)
Noterlerin Temsilcisi	315 ²⁸
Baroların Temsilcisi	1
“İlgili ²⁹ ” Derneklerin Temsilcisi	0 veya en fazla 21.051 ³⁰
“İlgili ³¹ ” Vakıfların Temsilcileri	0 veya 1,527 ³²
Meclis ve Çalışma Grupları	Belirsiz ³³
TOPLAM	En Az 685 Kişi En Fazla 23.533 Kişi

Tablodan da anlaşılacağı üzere İstanbul ili Kent Konseyi genel kurulunun toplanabilmesi için asgari yeter sayı 685 kişidir. Söz konusu toplantıya katılan resmi katılımcı sayısı 23.533 kişiye kadar çıkabilir. Bu sayının belirlenmesinde “ilgili” ifadelerinin neyi kastettiği öncelikle tespit edilmelidir. Ancak yerel katılımın arttırılmasının teşviki yönünde genel bir eğilim olduğunu gözönünde bulundurduğumuzda katılımcı sayısının 23.533 olması muhtemel bir sonuçtur. Bu kadar fazla katılımcının olduğu bir genel kuruldan sağlıklı karar çıkması oldukça zordur.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İl Bazında Oda ve Borsalar (2015), <http://www.tobb.org.tr/Sayfalar/IBazindaOdaBorsaArama.php?combobox=%C4%B0STANBUL> (Erişim: 07.02.2015).

²¹ Baro ve Noterlerin Katılımı yönetmelikte ayrı olarak sıralandığından bu tasnifte mükerrer olmaması için sayılmamıştır. Ayrıca sağlıklı olarak Türkiye Tohumcular Birliği'nin İstanbul şube bilgisine ulaşamamıştır. Bu nedenle katılımcı sayısından 1 eksiltmek mümkündür.

²² İstanbul'da 24 Bağımsız İşçi Sendikası vardır. Bağımsız İşçi Sendikaları (2015), http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/bagimsiz_isci (Erişim: 01.03.2015).

²³ İstanbul'da Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (DİSK) Bağlı 16 sendika vardır. Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (2015), <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/disk> (Erişim: 01.03.2015).

²⁴ İstanbul'da Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na (HAK İŞ) bağlı 2 sendika vardır. Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (2015), <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/hakis> (Erişim: 01.03.2015).

²⁵ İstanbul'da Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na bağlı 12 sendika vardır. Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (2015), <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/turkis> (Erişim: 01.03.2015).

²⁶ İstanbul'da Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'na (TİSK) bağlı 15 sendika vardır. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (2015), <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/tisk> (Erişim: 01.03.2015).

²⁷ İstanbul'da 7 tane Bağımsız İşveren Sendikası vardır. Bağımsız İşveren Sendikaları (2015), http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/bagimsiz_isveren (Erişim: 01.03.2015).

²⁸ Türkiye Noterler Birliği İstanbul Noter Odası (2015), <http://portal.tnb.org.tr/istanbulNoterOdasi/Sayfalar/BagliNoterlikler.aspx> (Erişim: 01.03.2015).

²⁹ İlgili ifadesinin tırnak içinde verilmesinin nedeni; Kent Konseyi Yönetmeliği'nde yer alan “ilgili” ifadesinin neyi kastettiği anlaşılmadığındandır.

³⁰ İşçileri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, İllere Göre Dernek Listesi (2015), <http://www.dernekler.gov.tr/tr/Anasayfalinkler/illere-gore-faal-dernekler.aspx> (Erişim: 25.02.2015).

³¹ İlgili ifadesinin tırnak içinde verilmesinin nedeni; Kent Konseyi Yönetmeliği'nde yer alan “ilgili” ifadesinin neyi kastettiği anlaşılmadığındandır.

³² Yeni Vakıfların Yıl Bazında İllere Göre Dağılımı (1980-2014) (2015), <http://www.vgm.gov.tr/db/dosyalar/webicerik193.xls> (Erişim: 24.02.2015).

³³ Kurulan meclis ve çalışma gruplarına göre farklılık arz edecektir.

(Yürütme Kurulu) Madde 11 - (1) Yürütme kurulu, genel kurul tarafından birinci dönem için iki, ikinci dönem için üç yıl görev yapmak üzere seçilen, kadın ve gençlik meclis başkanlarının da yer aldığı en az yedi kişiden oluşur. Yürütme kuruluna kent konseyi başkanı, bulunmaması halinde en yaşlı üyesi başkanlık eder (resmigazete.gov.tr, 2006).

Değerlendirme: Yönetmelikte yer alan en az 7 ibaresi muğlak bir ifadedir. Alt ve üst sınırın çeşitli parametreler dikkate alınarak (nüfus, STK, vs.) aracılığıyla belirlenmiş olması gerekir. Büyükşehirlerin toplumsal yapısı değerlendirildiğinde karmaşaya neden olabilecek süreçlerin yaşanması muhtemeldir.

(Kent Konseyi Başkanı) Madde 11/A - (1) Kent konseyi başkanı genel kurul tarafından seçilir. Kent konseyi başkanının görev süresi, yürütme kurulunun görev süresiyle paralel olmak üzere ilk dönem için iki yıl, ikinci dönem için üç yıldır. (2) Kent konseyi başkanının seçimi için ilk oylamada üye tamsayısının üçte iki ve ikinci oylamada üye tamsayısının salt çoğunluğu aranır. İkinci oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için üçüncü tur oylama yapılır. Üçüncü oylamada en fazla oyu alan aday, başkan seçilir. (3) Kent konseyi başkanının seçimi, kent konseyinin ilk toplantısının birinci birleşimde tamamlanır. (4) Kent konseyi başkanının izin, hastalık veya başka bir sebeple görevi başında bulunmadığı hallerde, bu sürede en yaşlı üye vekâlet eder.

Değerlendirme: Yönetmeliğin bu haliyle genel kurulu toplamak çok zordur. Örneğin; 9 Kasım 2007'de Ankara Kent Konseyi toplantısını 162 üyeden 82'sinin katılımıyla gerçekleştirerek (gerekli olan çoğunluğu bir üye ile sağlamıştır), 15 Mayıs 2008'de İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin 1106 üyeden oluşan kent konseyinin genel meclis oturumu sadece 154 üyenin katılımı nedeniyle ertelenmiştir (Akdoğan, 2008). Kalabalık kentlerde başkan seçimi sırasında üçüncü tura kalınması muhtemeldir. Üçüncü turda en çok oyu alanın seçilmesi ise temsiliyet ve meşruiyet sorununu beraberinde getirebilir.

(Meclisler ve Çalışma Grupları) Madde 12 - (1) Kent konseyleri, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma gurupları oluşturabilir. (2) Meclislerin ve çalışma guruplarının çalışma usul ve esasları genel kurulca belirlenir. (3) Meclislerde ve çalışma guruplarında oluşturulan görüşler, kent konseyi genel kurulunda görüşülerek kabul edildikten sonra değerlendirilmek üzere ilgili belediye meclisine sunulur.

Değerlendirme: Büyükşehir Belediye modelinin uygulandığı kentlerde kent konseyi genel kurulu tarafından belirlenir – hazırlanır – uygulanır ifadeleriyle hazırlanan tüm maddelerin yürütülmesi ve sonuç alması ölçek bakımından zordur. Genel kurulun mevcut yapısı ile sağlıklı karar alıp uygulaması önemli sorunları beraberinde getirmektedir.

(Toplantı ve Görüşme Usulü) Madde 13 - (1) Kent konseyi organları, çalışma yönergelerinde belirlenen yer ve zamanlarda üye tam sayısının salt çoğunluğu ile olağan olarak toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Oylamada eşitlik çıkması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. (2) Genel kurul, yürütme kurulu başkanı tarafından doğrudan veya 8. maddede öngörülen katılımcı sayısının üçte birinin teklifi üzerine olağanüstü toplantıya çağırılabilir.

Değerlendirme: Büyükşehir Belediye modelinin uygulandığı kent konseylerinde olağanüstü toplantıya çağırılması için gereken üçte birinin teklifi şartı üye çokluğu bakımından önemli bir sayıdır. Üçte birden az olması şartı ise olağanüstü olması bakımından düşünülemez. Ayrıca katılımın yoğunluğu düşünüldüğünde kararların yine üçüncü tura kalması ve temsiliyet - meşruiyet sorununu doğurması muhtemeldir.

(Yönerge Çıkarma) Madde 16 - (1) Kent konseyi genel kurulu bu yönetmeliğe aykırı olmamak kaydıyla uygulama yönergeleri çıkarabilir.

Değerlendirme: Büyükşehir Belediye modelinin uygulandığı kentlerde kent konseyleri genel kurulunun toplanması dahi başlı başına bir sorunken, yönerge çıkarmaları çok zordur. Çıkarılması başarılabilen yönergelerin ise çıkma usulü ve meşruiyeti tartışmaya açıktır.

Geçici Madde - (1) YG 21'in Programının uygulandığı yerlerde, kent konseyi veya benzeri adlarla oluşturulmuş yapılanmalar bu Yönetmelik hükümlerine uygun hale getirilir. Kent konseyi bulunmayan belediyelerde ilk toplantı, belediye başkanının çağırısı ile yapılır. (2) Kent konseyi ve benzeri adlarla oluşturulmuş mevcut yapılanmalara ve ilk toplantıya ilişkin işlemler bu Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç bir yıl içerisinde tamamlanır. (3) Kent konseyi ilk toplantısını, belediye başkanının çağrı yazısında bildirilen gündemle, ilan edilen yer ve tarihte yapar. Bu toplantıda yürütme kurulu oluşturulur.

Değerlendirme: Büyükşehir Belediye modelinin uygulandığı kent konseylerinin oluşumunun takibi zordur. Küçük gruplar üzerinden ilan edilen kuruluş çağrılarını tam olarak halk katılımı özelliğini taşımamakta ve kanunun yüklediği şartı sağlama niyetini aşmamaktadır.

4.SONUÇ

Türkiye'de kent konseyleri uygulamaları mevzuatın kendilerine yüklediği gücün önüne geçmiş ve kentsel birçok konuda belirleyici hale gelmiştir. Bu belirleyicilik kent konseylerinin işlevlerini çeşitlendirmekte olup öncelikle yönetime katılım anlamında farkındalığın artmasını sağlamıştır. Yerel katılım yerel projelerin geliştirilmesine ön ayak olmuş ve kent konseyleri proje üreten üsler haline gelmeye başlamıştır. Üretilen projeler ilgili yerel kurullarda tartışılmış ve yerel demokrasinin işlemesine önayak olmuştur. Bu sayede insanlar yaşadıkları kenti daha iyi tanımış ve yabancılaşmanın önüne geçilmiştir. Kent konseyleri, kentine ve hemşehrilerine katkı sunmaya gönüllü insan kaynağı ve sivil toplum kuruluşlarının bir araya gelmesini ve sonuç almaya dönük hizmet üretilmesini sağlamıştır. Aynı amaç için bir araya gelen bu insanların çabaları kent dinamizmini arttıran önemli bir etkiye sahiptir. Tüm bu olumlu etkilerin daha nitelikli hale gelebilmesinin yolu mevzuat altyapısının yeniden ele alınarak düzenlenmesidir. Aksi halde kent konseyleri

geçici çözümlerle yol alan, emek, vakit ve nakit israf eden yapılar halini almaya başlayacaktır. Bu durumda yerel yönetimlerin yerel katılım anlamında başladıkları noktaya geri dönmeleri anlamını taşıyacaktır.

Büyükşehir Belediye Kanunu'nda yapılan değişiklikler kent konseyleri yönetmeliğini yeniden ele alıp tahlil etmek için iyi bir fırsat sunmaktadır. Düzenleme ile birlikte çalışmamız boyunca anlattığımız ölçek problemi; birkaç kentin yaşadığı sorunu daha fazla kentin yaşamasına ve nüfus olarak ülkemizin yarından fazlasının katılım süreçlerine etkili dâhil olamamasına neden olmaktadır. Ölçek problemi dışında yönetmelikten kaynaklanan diğer başlıca sorunlar şunlardır:

- Yönetmeliğin genel dili değişmelidir. Yönetmeliğin genel dili "kent ve kent hakları" şeklindedir (Madde 6/a ve 7/c). Kenti anlamlı kılan kentte yaşayanlardır. Bu bakımdan "kent, kent hakları ve kentli hakları" birlikte düşünülmelidir.
- Kent konseyleri tamamen sivilleşmelidir. Belediye başkanlarının genel sekreter önerisi süreci siyasallaştırmaya dönük korunaksız kılmaktadır.
- Kent konseylerinin gücü tanımlanmalıdır.
- Kent konseylerinin mali yapısı tanımlanmalıdır. "Belediyeler konseylere bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar" ifadesi hem muğlak hem de siyasal yönlendirmeye karşı korunaksızdır.

Mevcut yönetmelik orta ölçekte bir kentin kent konseyi yapılanması için uygulanabilir niteliktedir. Etkili yönetim için bir katılım ölçeği belirlemek gerekmektedir. Büyükşehir belediye meclisi modeli gibi bir büyükşehir belediye kent konseyi modelinin oluşturulması düşünülebilir. Buna göre her ilçe kent konseyinden belirli oranlarda temsilcilerin oluşturduğu büyükşehir belediye kent konseyi modellemesine gidilebilir. Tüm belediyelere uygulanmaya çalışılan standart bir kent konseyi modeli yerine, il, ilçe ve büyükşehir belediyesi şeklinde farklı kent konseyi modelleri sunmak, ölçek probleminin çözümünü sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (2015), <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul> (Erişim: 26.02.2015).
- AKDOĞAN, Argun (2008), "Yeni Yerel Yönetim Yasalarında Katılım" www.yayed.org/id70-incelemeler/dosya-08-3-yeni-yerel-yonetim-yasalarinda-katilim-a-argun-akdogan.php (Erişim Tarihi: 26.02.2015)
- ARIKBOĞA, Erbay (2004), "Yönetimde Değişim Süreci ve Yönetişim: İstanbul Konseyi Örneği", **Yayınlanmamış Doktora Tezi**, İstanbul.
- Bağımsız İşçi Sendikaları (2015), http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/bagimsiz_isci (Erişim: 01.03.2015).
- BATAL, Salih (2011), "Avrupa Birliği Yönetime Katılım İlkesinin Türkiye Uygulaması Örneği: Kent Konseyleri", **Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı**, Bursa.
- Belediye Kanunu (2005), <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf> (Erişim: 09.01.2015).
- Büyükşehir Belediye Kanunu (2004), <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5216.html> (Erişim: 09.01.2015).
- Devlet Personel Başkanlığı Devlet Teşkilatı Bilgi Bankası Kamu Kurulu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları (2015), <http://euygulama.dpb.gov.tr/devletteskilati/kontrollu/Meslek.aspx>, (Erişim: 01.03.2015).
- DUR, İzzet İsmail (2011), "Yerel Yönetişim ve Kent Konseyi", **Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul.
- EMREALP, Sadun (2005), Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, İstanbul: IULA-EMME Yayınları.
- GÜNEŞ, Muharrem (2004), Yerel Gündem 21: Ulusal Kentlerden Küresel Köylere, Ankara: Detay Yayınevi.
- Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu (2015), <http://www.csgb.gov.tr/csgbPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/hakis> (Erişim: 01.03.2015).
- Kent Konseyi Yönetmeliği (2006), <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061008-5.htm> (Erişim: 12.02.2015).

Kent Konseyi Yönetmeliği Değişiklik (2009), <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/06/20090606-9.htm> (Erişim: 10.02.2015).

İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı İllere Göre Dernek Listesi (2015), <http://www.dernekler.gov.tr/tr/Anasayfalinkler/illere-gore-faal-dernekler.aspx>, (Erişim: 25.02.2015).

İstanbul Büyükşehir Belediyesi İstanbul İl ve İlçe Alan Bilgileri (2015), <http://www.ibb.gov.tr/tr-tr/kurumsal/pages/ilceveilkademe.aspx>

(Erişim: 28.02.2015).

İstanbul Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği (2015), <http://istesob.org/odalar.html> (Erişim: 27.02.2015).

TMMOB Birliği İstanbul Birimleri İletişim Bilgileri (2015), http://www.ikkistanbul.org/index.php?option=com_content&view=article&id=52:kimya&catid=31:odalar&Itemid=28 (Erişim: 01.03.2015)

Bağımsız İşveren Sendikaları (2015),

http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/bagimsiz_isveren(Erişim: 01.03.2015).

Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (2015),

<http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/disk> (Erişim: 01.03.2015).

Türkiye Noterler Birliği İstanbul Noter Odası (2015),

<http://portal.tnb.org.tr/istanbulNoterOdasi/Sayfalar/BagliNoterlikler.aspx>

(Erişim: 01.03.2015)

Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (2015), <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/turkis>

(Erişim: 01.03.2015).

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (2015), <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/ShowProperty/WLP%20Repository/cgm/sendikalar/dosyalar/tisk>

(Erişim: 01.03.2015).

- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İl Bazında Oda ve Borsalar (2015), <http://www.tobb.org.tr/Sayfalar/IIBazindaOdaBorsaArama.php?combobox=%C4%B0STANBUL> (Erişim: 27.02.2015).
- Yeni Vakıfların Yıl Bazında İllere Göre Dağılımı (1980-2014) (2015), <http://www.vgm.gov.tr/db/dosyalar/webicerik193.xls> (Erişim: 24.02.2015).
- Yükseköğretim Kurulu (2015), <http://www.yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz> (Erişim: 01.03.2015).
- Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı (2015), <http://www.ysk.gov.tr/ysk/content/conn/YSKUCM/path/Contribution%20Folders/Kararlar/2015-98.pdf> (Erişim: 28.02.2015).
- 5393 sayılı Belediye Kanunu, www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf (Erişim Tarihi: 26.02.2015).

